

DE ZWARTE WILD ONE

van Jimmy Hendrix naar Phil Lynott (Thin Lizzy)

Er zijn eind jaren zestig twee pophelden geweest die in een bepaalde samenhang en navolging typeerden wat voor doorbraken er op cultureel niveau door de popcultuur werden teweeggebracht. Maar ook wat de ernstige beperkingen waren en werden van die doorbraken. Beiden werden het slachtoffer van een onmogelijke levensstijl en culturele omstandigheid! Beiden waren interracial. De ene was een mix van alle Noord-Amerikaanse rassen door elkaar; Afrikaans- met native Amerikaans en Iers. De andere Iers en zwart-Braziliaans. En die raciale achtergrond was ook doorslaggevend voor de omwentelingen die zij teweegbrachten: eerst Jimmy Hendrix en meteen na zijn dood Phil Lynott van Thin Lizzy die zich aan Jimmy spiegelde. Zij belichaamden beiden wat Susan Sontag in haar essay over stijl over de betekenis en invloed van stijl heeft geschreven. Ze waren allebei ook dandy's in dezelfde vorm en mate als hun tegenhangers in de popcultuur. Zoals met name Marc Bolan van T-Rex en David Bowie. Ze belichaamden dus ook de stijl van 'Camp', waar Sontag zo door was gefascineerd. Na hen kwamen nog Michael Jackson en Prince, evenzogoed twee - even magistrale - interracial en tranceformele wild-ones die op dezelfde belemmeringen stuitten die ook hen te gronde richtten. Fentanyl - 20 keer krachtiger dan heroïne - werd hen fataal

een tranceformele poprevolutie

Op mijn 17de verjaardag, aan het eind van de zomer van dat magische jaar 1966, gaf mijn vader me een radio cadeau. Zo'n glad gelakt triplex geval met van voren een klankkast van katoen en daaronder een glazen keuzepaneel met een rood balkje dat kon worden bediend door een reuzenknop in de rechteronderhoek. En in het klankbord in de rechterbovenhoek zo'n knipperend oscillerend oog waarin je kon zien of je goed afgestemd was. Pa hing een uitgerekte spiraal bovenlangs het plafond en verbond dat via een koperdraadje met de antenne ingang achterin. Hij zette het apparaat op het bovenbord van mijn studietafel - een antieke eikenhouten secretaire met een cilindrisch rolluik. Dat had ik ook van hem gekregen; hij had het gebruikt voor zijn werk als verzekeringsagent na de oorlog. In een van de zijlades trof ik een Duits marine boek met alle oorlogsschepen van de wereld uit WOII. En erboven hing ik mijn 2 tekeningen van mijn pophelden. Eentje met Harrison en McCartney en eentje met Mike Heron en Robin Williamson van de Incredible Stringband. Een paar jaar later

vond ik die bij thuiskomst van school naast de radio. Verscheurd in een vlaag van waanzin door mijn moeder die aan mijn passies een spuughekel had gekregen.

Zij wilde dat ik op zondagochtenden naar de kerk ging. 'Clash' tussen het kerkorgel - met Bach en Händel - en de Beatlemuziek! Tussen de opgelegde geloofsdiscipline en de vrijgevochten popcultuur! Ik luisterde niet; geen sprake van! Ik luisterde naar mijn radio met die hemelse popmuziek!

Zo kon ik nu naar radio Luxemburg, 'redio' Londen en Veronica gaan luisteren. Naar al die hitparades met de nieuwste enerverende hits. Vooral John Peel op zondagmorgen op radio Londen wachtte ik elke week met spanning af. En op een van die zondagen draaide hij een singeltje dat mij volkomen buiten adem bracht. 'Hey Joe' van een nog onbekende gitaarvirtuoos: Jimmy Hendrix genaamd. Meteen op maandag na school rende ik in verwachtingsvolle opwindning naar de dorps-elektronicawinkel. Die had een een muziekbare voor het bestellen en afluisteren van singeltjes en lp's vanuit het westen en Engeland. Een week later had ik het plaatje in huis. Om hem af te draaien op de stereo draagbare platenspeler die ik mezelf op mijn verjaardag had geschonken, gekocht bij dezelfde elektronicawinkel van mijn met kranten bezorgen zuurverdiende centjes. Dat plaatje bezit ik nu nog steeds als een collectors item! Samen met mijn toetertijd opgebouwde postzegelverzameling van eerste dag uitgiftes. Inmiddels duizenden euro's waard!

Het was de enige plaat die ik ooit van Hendrix kocht. Mijn beste vriend kocht later 'The Wind cries Mary' met 'Foxy Lady' op de achterkant. Maar Hendrix bleef ik op de voet volgen; om te ontdekken wat voor een mirakel hij was. Dat begreep ik pas toen ik jaren later gitaarles nam bij een Amerikaanse jazzmusicus.

Hendrix leerde zichzelf gitaarspelen op een spotgoedkoop een-snaars akoestisch misbaksel. In zijn thuisstad Seattle. Maar hij trok naar Nashville om daar het vak van gitaarheld onder de knie te krijgen bij de jongens van ZZ-top en de Isley Brothers. Onderwijl ontdekte hij de geneugten van LSD. Dat zette hem aan tot het ontwikkelen van een passie voor het beheersen en innoveren van zijn gitaargeweld. Allemaal zo gedreven mogelijk. Alles werd toen wel stereo opgenomen, maar was via de radio alleen nog maar mono af te luisteren. En daar vond hij een eclatante oplossing voor. Hij ontwikkelde een stijl van spelen die ruimtelijk was door een inventief spel met de solo's en akkoorden die hij verenigde in het tegelijk ritme- en sologitaar spelen; dat klonk op zich nogal scherp en dissonant. Vooral door het toepassen van het zogenaamde

Hendrixakkoord dat een combinatie van majeur en mineur was. Dat had hij niet uitgevonden maar in een paar jaar tijd wel oneindig geperfectioneerd. Met zijn linker duim speelde hij tegelijk een fretakkoord als permanente basbegeleiding. Daar voegde hij weer allerlei technische snufjes aan toe. Zoals de whinning-bar en de warble-pedal, te bedienen met de voet, om het geluid overmatig te verstoren. En met een fuzz-box verruwde hij als het ware het geluid, waardoor het ook ruimtelijker en rauwer klonk. (Dat had Keith Richards van de Stones als eerste toegepast in het nummer 'Satisfaction' twee jaar eerder.)

Alles opgeluisterd met het doorlopend toepassen van het wegdrukken van de snaren; de zogenaamde 'bends'. Hij leerde zichzelf de akkoorden en solo's zodanig te beheersen dat hij in staat werd allerlei extra geluidjes en effecten toe te voegen die een ware mini-symfonie deden ontstaan die steeds weer tot een muzikale climax voerden. Dat werd als geheel zijn handelsmerk als gitaarstijl die door anderen gewoonweg niet meer was te imiteren, hoe naarstig ze het ook probeerden. Neem nou Jimmy Page of James 'Blood' Ulmer. Op de nummers 'Foxy Lady' en 'Purple Haze' was dat als eerste goed te horen. Op het latere nummer 'All along the Watchtower' - een cover van de al prachtige originele vertolking van Bob Dylan - is in vergelijking daarmee goed te horen hoe hij de grenzen verlegde. Het nummer 'Little Wing' vormt het summum.

Hendrix had hier ladingen LSD en cocaïne voor nodig omdat hij zo gedreven was dat hij dag en nacht doorging. Ook als hij op tournee was. Dan droeg hij ook altijd notitieboekjes bij zich om de dichtertelijke invallen te noteren voor nieuwe songteksten.

Hij begon aan ernstige slapeloosheid te lijden, wat hij weer bestreed met slaappillen. Op het laatst soms wel 9 tegelijk. Maar heroïne interesseerde hem niet, want hij zocht principieel niet de roes, maar de extase.

Dat maakte hem tot de eerste tranceformalist in de pop. Na verloop van tijd raakte hij op de pop en de bijkomstige status uitgekeken en wendde zich weer tot de blues en de jazz. Hij wilde uiteindelijk verder met Miles Davis. Maar zover zou het niet komen.

Hij pikte in Duitsland een vriendin op: Monika Dannemann. En op een tussenstop in Notting Hill in Londen tussen diverse festivals in, bracht hij samen met haar de nachten door in een hotel. Toen ging er iets afschuwelijk verkeerd.

In de vroege ochtend van 18 september 1970 belde Dannemann de medische hulpdienst. Die arriveerde met een ambulance vrij kort daarna. Ze troffen Dannemann niet in de hotelkamer. Maar Hendrix lag op bed in vol ornaat. Ze constateerden dat hij al uren dood op bed moet hebben gelegen. Bij de schouwing in het ziekenhuis bleek Hendrix te zijn

verdronken in rode wijn die zijn maag en slokdarm vulde. Maar zijn bloed was nog behoorlijk schoon. In zijn zakken lag een stel doordrukstrips met slaapmiddelen. Ze waren blijkbaar in de nacht gebruikt. Er werd een perscommuniqué uitgegeven met de melding dat Hendrix zou zijn gestikt in zijn eigen braaksel na een overdosis. Maar uit later opgevraagde rapporten blijkt dit allemaal niet te kloppen. Hij was verdronken in rode wijn gemengd met slaapmiddel. Iets klopte er niet. En waar was Dannemann? Uit een reconstructie kon worden opgemaakt dat mogelijk zijn financieel manager was langsgekomen. Die had een heleboel geld achterovergedrukt. Hadden ze daarover ruzie gekregen? Op zijn crematie hield de man zich afzijdig! Vele jaren later werd er een CIA/FBI dossier over Hendrix openbaar gemaakt. Hij bleek te zijn aangemerkt als staatsgevaarlijk Amerikaans burger. Hij zou geld hebben gedoneerd aan de Black Panthers, waarmee hij hevig sympathiseerde. Was zijn manager een agent die hem elimineerde? We zullen het nooit weten. Maar Hendrix is beslist niet door een overdosis de pijp uit gegaan! Monika was ogenblikkelijk naar Duitsland teruggegaan. Daar richtte ze een huis in dat ze helemaal wijdde aan zijn nagedachtenis. Maar over de toedracht zweeg ze subiet als het graf. Midden negentiger jaren pleegde ze zelfmoord.

Drie jaar later brak in Engeland de eerste hardrockband Thin Lizzy door. En wel met het nummer 'Whiskey in the Jar'; een oude Ierse folksong, eerder vertolkt door de Dubliners. De charismatische leadzanger van de groep was een getinte lange jongen met een enorme zwarte bos kroeshaar. Phil Lynott was zijn naam. Hij accentueerde zijn ogen door er een zwarte streep onder te smeren. En met een dunne snor imiteerde hij weer Hendrix. Hij had iets met zwart zijn. Maar was toch vooral heel trots op zijn Ierse 'roots'. Daarom was ook de naam Thin Lizzy gekozen. Tin Lizzy was ook de naam van de T-Ford die werd aangeprezen met de slogan: **'hij mag alle kleuren hebben als het maar zwart is!'** Dat was de eerste auto voor het grote publiek, geproduceerd aan de lopende band volgens het principe van het Taylorisme. De groep voegde een H in de 'Tin' omdat Ieren nu eenmaal zo spreken. Het gaf ook extra sjeu aan de naam.

In datzelfde jaar sprong ik over van mijn studie Bouwkunde aan de TH in Delft naar Stedenbouwkunde. Ik was erachter gekomen dat ik voor het vak van architect niet in de wieg was gelegd, maar dat stedenbouw mijn ware passie vormde. Ineens kreeg ik de mogelijkheid een vriendin achterna te gaan die zich pardoes bij haar moeder in Californië had gevoegd. Ze was nogal bevallig en wilde daarmee verleidelijk gewapend de popscene in Los Angeles binnendringen. Dat pakte anders uit. Ze kwam terecht in het plaatsje Corcoran nabij Fresno in de 'Valley' bij Kings Canyon Park in de Californische Alpen. Dwars door Amerika liftte ik naar haar toe. Bij aankomst werd ik afgeleverd bij de plaatselijk kroeg. Daar werd me verteld dat er net vijf mensen bij een Mexicaanse maffiavete waren omgekomen. De patrouillewagen van de politie was in het

vuurgevecht verzeild geraakt en de kogels hadden de ruiten verbrijzeld. Ik was aanbeland in de rauwe realiteit van een inmiddels door heroïnegebruik geteisterde samenleving! 'Sweet Jane', zo werd mijn vriendin in navolging van een lied van de drugbands 'The Velvet Underground' ('Heroin, be the death of me' was een van hun hits!) daar aangeduid. Ze bleek in handen te zijn gevallen van de plaatselijke drugsbaron, een pusher die net uit de gevangenis was teruggekeerd. Toen zij mij dit vertelde moest ik onmiddellijk denken aan de iconische film Easy Rider en de sleutelsong van de film 'The Pusher'. Gezongen en gespeeld door de band met de veelzeggende naam Steppenwolf dat verwees naar een boek van de drugsverslaafde hippieheld Hermann Hesse. In de film brachten ze ook dat andere spraakmakende nummer 'Born to be Wild' tot leven. Dat benoemde nog die andere heftige muziekstijl de 'heavy metal'.

The Pusher

Hoyt Axton 1966

Snow flakes rolling over my ear, goose bumping weather
If I'm hungry at 4:30 in the morning, Pink Dot will deliver
And I'm oh so tired of you pushing that thorny crown
Down onto my head so hard, my knees are two inches in the ground
And I said, God damn, God damn that Bible pushin' man
You know I smoked a lot of grass and I've popped a lot of pills
But I've never done nothing that my spirit couldn't kill
And I walk around with these tombstones in my eyes
But I know the pusher don't care, if you live or if you die.
And I said, God damn, God damn that Bible pushin' man.
Godamn, Godamn, Godamn, Godamn, God damn

De pusher van Corcoran was baas van een kapsalon. Hij deed alleraardigst en trakteerde me ogenblikkelijk op een mannenparfum. Maar voor Jane zat er niets anders op dan zich maar aan hem uit te leveren. Om zo aan wilde verkrachtingspartijen te ontkomen. Mannen hadden al gepoogd haar slaapkamer binnen te breken. Bij haar aankomst op het vliegveld van LA was haar dat al haast meteen overkomen toen ze met de bus naar Corcoran wilde reizen. Ze had zich door een jongeman laten oppikken die haar aanbood naar Corcoran te brengen. Maar hij sleepte haar mee naar zijn appartement en besprong haar ogenblikkelijk. Toen ze wild begon te krijzen werd plotseling de deur opengebroken. Een zwarte bodybuilder stormde binnen en trok de jongeman van haar weg. Die spartelde nog wild tegen. Maar koos het hazenpad. De bodybuilder vroeg haar vervolgens vriendelijk waar ze vandaan kwam en hoe ze zo stom kon zijn meteen met zo'n figuur mee te gaan. Ik bezocht Jane maar een paar dagen in Corcoran. Vervolgens liftte ik naar San Francisco waar ik toen ik in overpeinzing stond bij de Fisherman 's Wharf die onder reconstructie was, door de figuur Dante werd aangesproken. Dante had duidelijk iets bekends voor mij. Hij leek sprekend op Jim Morrison, maar dan met een gemillimeterde bos ooit wild krullend haar. Hij

leidde me twee dagen rond door de stad. En liet me zien hoe de stad in fatale mate was verruwd door het totaal uit de hand gelopen drugsgebruik van de legendarische hippies. Maar ook dat de stad bezig was zich op een immense wederopbouw en verzakelijking voor te bereiden. Een nieuw zakendistrict zou de gezellige binnenstad gaan overwoekeren, zo voorspelde Dante. In 1990 kwam ik er terug om zijn voorspellingen bevestigd te zien.

Jane schreef me een halfjaar later een alarmerend briefje. Ze was halsoverkop met die pusher getrouwd en met hem in Salinas bij Monterrey neergestreken. Daar was hij haar gaan terroriseren en mishandelen. Vertwijfeld schreef ze: 'waar ben ik toch aan begonnen'. Daarna vernam ik niets meer van haar. Tot ik in 2010 haar traceerde via internet. Ze was toch aan de hel ontkomen. Ze had zich tot welzijnswerker weten te kwalificeren. Inmiddels was ze met pensioen.

teloorgang van de Wild-One

Phil Lynott

Jimmy Hendrix

Phil Lynott was idolaat van Hendrix, waar hij veel op leek.

Hij groeide op in Dublin. Daar werd hij gevierd als de eerste zwarte Ier. Hij was in Engeland geboren waar zijn moeder werk had gevonden bij Austin Motors in Manchester. Op dansavonden had ze zich verslingerd aan een exotisch dansende zwarte Brits-Guyaan. Ze raakte zwanger van hem. Phil werd in liefde geboren, maar pa zag zich genooddaakt elders werk te vinden. Zo verloren pa en ma elkaar uit het oog. 'Mum' weigerde afstand te doen van Phil. Wel werd haar hevig verweten het met

'negers' aan te leggen en werd gepoogd haar Phil te ontnemen. Haar ouders grepen in door hem naar Dublin te halen en daar in alle liefde en rust op te voeden. Phil bleek van jongs af aan een groot gevoel voor show aan de dag te leggen. Wie weet van vader geërfd. Hij wilde zanger worden in een popband à la 'Them' met de charismatische zanger en leider van de band Van Morrison. Maar Phil was geen groots musicus zoals Hendrix. Hij leerde basgitaar spelen. Maar in het spelen lag niet zijn kracht. Wel in het maken van songteksten en het spectaculair vertolken. Dat had hij goed van Hendrix afgekeken. Zo ontstond Thin Lizzy. De band ging over tot het inhuren van twee sologitaristen die tegelijk de muziek opzweepten. Een van die gitaristen was Gary Moore, de Hendrix van Ierland qua gitaarvirtuositeit. Phil stond ertussen te zingen en zijn bas te bespelen. En trok alle aandacht. Het werd een sensatie! Zijn moeder ging in Manchester een hippiehotel exploiteren met haar latere vriend. Zij haalde de band daarnaartoe. Ze verleende hun alle steun en was apetrots. Wel had ze kort na Phil nog twee kinderen gebaard die buitenechtelijk bleven. Die werden geadopteerd en vonden haar terug via haar in 1995 gepubliceerde memoires.¹ Dat was allemaal nadat Phil in 1986 kwam te overlijden op 36-jarige leeftijd.

Phil was in 1980 getrouwd met de dochter van een Engelse televisiester. Ze kregen twee kinderen. (Al eerder had hij een kind verwekt bij een groupie, dat door pleegouders was geadopteerd.) Maar het huwelijk liep op de klippen. Ze raakten verward in een web van drugproblemen. Ze waren beiden zwaar verslaafd. Phil was dat al sinds 1976; zowel aan cocaïne als later aan heroïne. Hij sprak daarover in tv-interviews, maar gaf de indruk het onder controle te hebben. Alhoewel moeizaam. Maar niets was minder waar.

Op eerste Kerstdag 1985 begaf zijn lichaam het plotseling, misschien omdat hij even probeerde af te kicken. Hij trommelde zijn moeder op. Philomena trof hem met zijn broek aan in een warm bad. Hij had het stervenskoud. Ze ging hem verzorgen en riep de hulp in van zijn van tafel en bed gescheiden ex. Die zorgde ogenblikkelijk voor opname in een afkickkliniek. Maar dat was al te laat. Hij moest in het ziekenhuis in de nabijheid worden opgenomen. Dat was in Salisbury, waar zijn moeder hem ogenblikkelijk opzocht. Maar daar kwam ineens een priester binnen voor een voorbereiding op zijn dood. Ze schrok verschrikkelijk. Eerder had een van zijn vrienden haar ingelicht over zijn zware verslaving. Ze raakte in alle staten en maakte zich uit de voeten. Ze vroeg zich af waarom Phil of iemand die het wist haar niet veel eerder had ingelicht. Ze zou alles hebben gedaan en gegeven om hem te redden. Nu bleek

¹ **MY BOY**, The Full Story of Philip Lynott & The Family He Never Knew; Philomena Lynott with Jackie Hayden; Original version first published in 1995 by Hot Press Books, 13 Trinity Street, Dublin 2. New, fully updated version published in 2011.

hij reddeloos verloren. Zijn immuunsysteem had het begeven en alle organen vielen uit. Allemaal door het laten doorwoekeren van de verslaving. Hij raakte dagen in coma, maar kwam daar ook weer even uit. Om nog met haar wat door te praten. Zij ging terug naar zijn huis in Londen waar men haar in de ochtend van 4 januari 1986 belde. Zo werd ze pardoos met zijn dood geconfronteerd. Iets wat ze absoluut niet aan kon. Philomena raakte voor jaren in een diepe passieve depressie. Ze klom er pas uit toe ze maar alles ging opschrijven en iemand vond om te helpen haar memoires te publiceren. Eerst verzweeg nog een reeks van haar geheimen. Maar in 2011 verscheen een tweede versie die haar hele leven met en in het teken van Phil blootlegde. Inmiddels had ze geleerd alles te relativiseren en er inspiratie uit te putten. Ze verkocht het hotel dat ze runde in Manchester. Daar had Phil nog ooit een warme vriendschap aangeknoopt met een andere held: George Best van Manchester United. Ook al zo'n verstokte (Noord-)Ier! Met haar partner voor al die jaren keerde ze terug naar Dublin waar Phil een huis voor haar had gekocht. En een graf naast het zijne, waar ze nu rust: St Fintan's Cemetery, Sutton, Dublin.

Ik bezit maar één CD van Thin Lizzy. Die is getiteld 'The Wild One' en vormt een verzamelalbum. Phil werd in Ierland getypeerd als het prototype van de 'Wild-One', zoals ik dat benoem in andere essays over dit thema. En zo was het ook!

naar een nieuwe vorm van publieke disciplineren?

De dandy, de tranceformele popheld en de 'Wild-One' zijn modernistisch-culturele stijlfiguren. Figuren in dubbele zin. Het zijn samengestelde mode-elementen in wisselende formaties, die op zich geen betekenis hebben. Ze verwijzen niet naar afkomst en sociaal milieu en maar in beperkte mate naar sekse. Eigenlijk overstijgen die elementen dat allemaal en komen er los van te staan. Maar een figuur is ook een aanduiding voor een menselijk wezen dat een bepaalde gedaante aanneemt die indruk maakt. Als samenstel van figuren vormen ze weer een afwisseling in de theatrale opvoering van het thema van de held: de volks- en oorlogsheld die zich opoffert voor volk en vader- of moederland (nog in de USSR) wordt afgewisseld door de popheld of -heldin als rolmodel voor het toegewijde publiek. En oorlog is omgezet in entertainment, via de film.

Dick Hebdinge veronderstelt in 'Hiding in the Light' dat het een pose is om zich te verbergen in de 'spotlight' van de publieke aandacht. Natuurlijk is alles een referentie aan de entertainmentindustrie die dat opwekt, tot leven brengt en er een spel van maakt via de media. Vooral via radio en tv. Publieke figuren gaan een ware schijnvertoning aan met hun

idolote publiek. **Maar poses zijn het juist niet. Een evenmin een verbergen van wat men wezenlijk zelf is!** Iedereen vereenzelvigd zich met zijn (on)bewust gekozen stijlfiguur. Men wordt de stijlfiguur in de zin van zich thuis en zichzelf voelen in die bepaalde gedaante. Daarmee is het een verklaring van een niet te corrumpere onafhankelijkheid. En ook een verklaring van het ervoor staan en ervoor opkomen. Elke bedreiging daarvan zal woede opwekken. En die woede wordt uit het sociale veld naar het persoonlijke overgeheveld. Daarmee is het uitdrukken in stijl dus onderdeel van een politieke manifestatie die ooit 'neo-liberaal' is gedoopt. Liberaal in de zin van een gericht zijn op creatieve expressie die economisch productief is te maken. De zelfbeheersing en dus ook de zorg voor het zelf staat daarin centraal. Zo zag Foucault dat ook als een vorm van zelfdisciplineren. Jim Morrison noemde het de levensdrift van de 'New Creatures' die zich tegen de 'Lords' afzetten. Tegen de goden, de bazen en de politieke leiders die allemaal voortaan kunnen worden vergeten. Of eraan voorbijgegaan. En die creaturen creëren allen tezamen een heerlijke nieuwe wereld.

Dat is dan het zich ontrukken aan de dwang van de toorn die in alle geloven worden belichaamd door het godsfiguur. Die God kijkt passief toe en als het volk ontrouw wordt aan de leefregels volgt de toorn die zich uit in terechtwijzing en straf. Peter Sloterdijk behandelt dit in zijn boek uit 2006: 'Zorn und Zeit'.² Maar hij houdt het al te beknopt. Want er is woede in het spel dat van de kant van het volk komt. Voedsel voor de opstand tegen de *Bovengestelden* in letterlijke of geloofsmatige zin. Maar woede wordt dan iets gevaarlijks. Aangestuurd door de lichaamseigen aanmaak van opspelende hormonen. Het liefdeshormoon, maar vooral het geweldshormoon adrenaline. Het zijn de lichaamseigen pedanten van LSD/XTC en Heroïne/Cocaïne. Het gevaar schuilt in de onbeheerste vorm van om zich heen slaan van de individuen tezamen. Die onbeheerstheid zet het vreedzaam samenleven op het spel. Het loopt mogelijk uit op nietsontziend geweld en oorlog. Sloterdijk stelt daarom voor de woede maar te laten betijen via politieke partijen en revoluties. Om daarna – als de onderliggende verschillen zijn gelijkgesteld – tot vergevingsgezindheid over te gaan. Maar met woede gebeurt zoiets nooit, zolang er geen vredestichters ingrijpen. Als dat al kan door het uit de hand lopen van het geweld!

Die vergevingsgezindheid is natuurlijk weer het oppakken van de alom beleden Christelijke moraal. Maar woede wist elke moraal per definitie uit. De woede-uitbarstingen moeten dus

² Peter Sloterdijk: **Woede en Tijd**; SUN, Nijmegen, 2006.

Nederlandse vertaling van 'Zorn und Zeit'. In het Duits bestaat ook het begrip 'Wut' wat Sloterdijk niet problematiseert.

worden voorkomen. En ook dat kan alleen via een andere disciplinerings van de individuen die aan een mogelijk strijd voorafgaat.

Zo zien we dat aan die expressie van al die stijlfiguren ernstige beperkingen kleven. Als dat de vrije loop wordt gelaten. Maar ook dat in het geval van het verwerken van eeuwenlange imperialistische onderdrukking die stijlfiguren en hun expressie daarvan, uitermate oplucht. Dat gold voor Jan-met-de-Pet die zich identificeerde met zijn pophelden en niet meer met zijn (of haar) politieke en religieuze leiders. Maar met name voor de mensen van Afrikaanse komaf die eeuwen waren geknecht door slavernij en kolonialisme. De oorspronkelijke geloven, vaak animistisch, hadden geen weerwoord om verweer te organiseren.

Het geweld was van technologische aard: kanonnensuprematie! Kanonnen met schepen aangevoerd rondom Kaap de Goede Hoop. Eerst door de slimme Portugezen. Daarna door de Engelsen en de Hollanders. Het was erom te doen India en de Molukken te gaan berieken en overheersen. In India overheerste nog een ideologie van beperking en bedachtzaamheid. Met name beheerd door een ander soort geloof dat geen Godheid of alleen een veelheid van symbolische godheden kende: het Boeddhisme en Hindoeïsme, verdeeld over de verschillende in bedwang gehouden kasten. Eind 19de eeuw verscheen daar de vrijheidsdenker Sri Aurobindo die opriep het juk van het Engelse kolonialisme af te werpen. Maar na een bezinning op wat hij aan geweld opriep, ontwikkelde hij de Hatha-Yoga en het idee van de 'Supermind'; een soort Nietzscheaans concept à la de Hyperboreëer of de Übermensch'. Sri Aurobindi heeft een enorme invloed op het wereldgebeuren gehad. Mahatma Gandhi nam het stokje van hem over. Toen kwamen ineens de Japanners bewapend met het Shintoïsme en weer superieure wapentechnologie, aangeleverd door fellowfascisten uit het imperiaal aangedreven Duitsland!³ Die dienden zich aan als bevrijders, maar dat was doorgestoken kaart. Ze wilden alleen maar vervolgens zelf gaan overheersen.

Maar Mahatma verslikte zich in zijn taak. Misschien kan het niet anders. Osho - de goeroe Baghwan - kritiseerde Sri om dat concept van de 'Supermind'. Dat was niet meer een materialistische gedachte à la de Griekse wortels van de Beschaving, zo stelde de goeroe. Dus puur dwaas idealisme! (Maar de Beatles omarmden het desalniettemin in een vrolijk stemmende poprevolutie. Bekijk hun weergaloze voorstelling in de film 'Yellow Submarine' uit 1968. Uit het jaar van de

³ In wat Rudyard Kipling ooit aanmerkte als 'The Great Game' probeerde Duitsland op instigatie van keizer Wilhelm, in een kongsi met de Ottomanen de Russen en de Engelsen van het wereldtoneel te verdringen via een geheime diensten oorlog à la James Bond. De keizer werd afgezet, maar Hitler pakte vervolgens het plot weer op. Zie: Peter Hopkirk; *'The Great Game, the Struggle for Empire in Central Asia'* (John Murray Publishers, London, 1992) en *'On Secret Service East of Constantinople, the Plot to Bring Down the British Empire'* (John Murray Publishers, London, 1994)

Parijsrevolte, nota bene.)⁴

Het kan allemaal zo zijn. Maar wel zal de maatschappelijke vorm van disciplineren moeten veranderen. Want tegenwoordig komt de hele menselijke beschaving in gevaar. Het kan niet langer draaien om het liberale, vrijgevochten individu. Zelfs niet om de zelfzorg. Het moet gaan om de samenzorg voor ons allemaal inclusief de natuur, natuurlijk. Criminaliteit en drugsgebruik hebben via de popcultuur de binnensteden naar de afgrond geholpen. Dat moet worden uitgebannen. Men kan zich niet langer meer verschuilen achter het botvieren van de lusten en de zelfingenomenheid. Men zal moeten leren zich daarvoor te verantwoorden. Daar staat weer tegenover dat dit niet met drang en dwang, met ongecontroleerd politieoptreden en het dreigen met geweld kan worden afgedwongen. Inderdaad, zoals de Beatles in 1968 zongen: 'Love is all you need', in overdrachtelijke zin. Niet iets als een verlangen in Freudiaanse zin, maar als een vorm van uitdragen in toewijding aan de Ander in een besef van samenzijn!

Maar let wel: dit betreft een nieuwe vorm van disciplineren die momenteel nadrukkelijk door de Techgiganten in samenwerking met een aantal invloedrijke persoonlijke fondsen en stichtingen wordt afgedwongen. In feite zou de politiek dit niet aan hen mogen overlaten en hun organisaties moeten overnemen via de Verenigde Naties. Maar zolang de VN een veel te zwakke rol heeft in het leiding geven aan de wereldgemeenschap is het misschien toch maar beter zo.⁵ ()

En daarmee is het gedaan met het belang van de stijlfiguren van de popcultuur in het laat-Modernisme. Ze kunnen niet langer opgehemeld worden en moeten op hun bescheiden plaats in de wereld worden gewezen. Het nieuwe allesomvattende Grote Verhaal dat al die andere moet gaan vervangen is het verhaal van de Zorg. Al met al vormt dit ook een beëindiging van een epoeche, een tijdspanne van een naoorlogs liberaal hedonisme. Die verhalen hangen samen met de overheersing van wereldstelsels. Het stelsel van het kapitalisme werd gepareerd door een socialistisch stelsel met een afwijkende concurrerende economisch/politieke opbouw. Maar dat waren beide eigenlijk nog oorlogseconomieën. Na de Tweede Wereldoorlog werd het Westen een volledig

⁴ In het boek '*Inglorious Empire: What the British did to India*' van Shashi Tharoor uit 2017 (London, England: C. Hurst & Co. Publishers.) wordt uiteengezet wat de Engelsen allemaal met India hebben voorgehad en daar hebben aangericht. Alles uit puur eigenbelang en winstbejag. De Hollanders waren bij hun overheersing van Indonesië van hetzelfde koloniale kaliber.

⁵ Hoewel Trump het als zijn taak zag dit tot en met te bestrijden omdat hij die fondsen volstrekt niet te vertrouwen vond. En dan vooral de Bill-en-Hillary Clinton Foundation, toen bleek dat zij hun politiek bedreven via hun eigen – afgezonderde - IT-server Clinton.com. En zich verlustigden aan hun machtspositie, waarvoor de Jeffrey Epstein affaire het doorslaggevende bewijs leverde... Maar ook het George Soros Fonds en het Bill-en-Melinda Gates Fonds konden er wat van naar Trump's en diens voormalige adviseur Steve Bannon's mening! (Zie de film '*American Dharma*' uit 2019, waarin Bannon stelt dat het Amerikaanse platteland, de arbeidersklasse en de middenstand door Obama en Clinton in de steek werden gelaten, door immense kapitalen in China geleend geld in de bodemloze put van de Amerikaanse binnensteden te steken! Trump wist echter het tij niet te keren, mede gehinderd door de Coronacrisis.)

ontvouwde consumptiemaatschappij. Het Oosten bleef een militair georganiseerde productiemaatschappij. Beide systemen disciplineerden hun onderdanen op verschillende manieren onder leiding van hun politieke elites die macht verworven en bestendigden en naargelang bestuurden. Op basis van allerlei besturingssystemen, zowel bestuurlijk als technologisch. Maar in feite is er tussen een politiebureau en een democratisch gekozen politieke leiding niet zo'n erg groot verschil. Beiden zetten de media in voor het werven en inpalmen van het volk of het kiezerspubliek. **Het grote verschil school in de vorm van de disciplineren.** In het Westen gaf men het kiezersvolk het idee van een vrije keuze. In het Oosten gebruikte men het idee van de noodzakelijke trouwe toewijding aan het glorieuze moederland. Zoals ooit in het Feodalisme aan Kerk en Koning. Hun tegenstelling loste met de Wende in '89 op in een vrijhandels-wereldeconomie, waar uiteindelijk alleen nog Noord-Korea van was uitgezonderd.

Maar nu, met de wereldwijde corona- en milieucrisis lijkt dit met grote spoed te moeten worden vervangen door een wereldzorgstelsel, gegrondvest op de publieke zelfbewaking. En die gewaarborgd wordt door de Wereld-Gezondheids-Organisatie WHO. Weer samen met de Wereld-Handels-Organisatie, de WTO. Als het nog kan en inmiddels niet economisch en ecologisch onmogelijk is geworden. Want wat dreigt is een wereldwijde ramp, waarvoor Tsjernobyl - 'Tsjorno Byl = het Zwart Zijn' - model staat.⁶ Die ramp zou met een ineenstorten van het juridische stelsel her en der kunnen beginnen, omdat er geen wettelijke garanties meer zijn te geven op een gelijkheid van rechten. En bovenal op gelijke plichten. (Maar dit is natuurlijk al iets van eeuwen her.)

En dan wordt dat Grote Verhaal, het Bijbelse verhaal van de Apocalyps!

Of van het Armageddon van Tsjernobyl van '86 en het door ISIS in Syrië doorgezette Sarajevo uit '95? Beste Lezer, ik wil u in navolging van de denkbeelden van Susan Sontag met opzet schrik aanjagen. Zij was daar tenslotte ook op uit!⁷

Dit is de context die ik wilde schetsen met mijn anekdotes over Hendrix en Lynott! Hoe inspirerend ze ook ooit waren en welke bewondering ze ook verdienen.

⁶ Ik kan hier niet anders dan voorlopig summier en suggestief blijven.

Maar er is een Wit-Russische schrijver die mijn bevindingen onderbouwt met indrukwekkende literaire beschouwingen. Zij kreeg hiervoor in 2015 de Nobelprijs. Ik wil nadrukkelijk naar haar boeken verwijzen. Momenteel is ze de inspiratiebron voor de vrouwen van Wit-Rusland die opnieuw op een fundamentele verandering van regiem in Belarus aandringen.

Vgl. Svetlana Alexievich, *Wij houden van Tsjernobyl, een kroniek van de toekomst*; De Bezige Bij, Amsterdam 2016; *Second Hand Time*, Fitzcarraldo Editions, 2016; en *The Unwomanly Face of War*; Penguin, Londen 2017.

In feite sluiten de boeken van Alexievich heel erg nauw aan op die van Susan Sontag!

⁷ Zie; Susan Sontag: *Regarding the Pain of Others*; FARRAR, STRAUS & GIROUX, NEW YORK, 2003